

13. Цисык А. З. Об акцентической адаптации греческих слов и морфем в составе латинских медико-биологических терминов / А. З. Цисык // *Studia philologica*: сб. науч. ст. / Белорус. гос. ун-т; под. ред. Г. И. Шевченко; редкол.: А.В. Гарник [и др.]. — Минск, 2002. — Вып. 5. С. 35 – 51.
14. Цисык А. З. Элементы греческой лексики в составе современной Международной анатомической терминологии : терминологический словарь / А. З. Цисык, Г. Е. Конопелько. — Минск : БГМУ, 2018. — 80 с.
15. Чернявский М. Н. Краткий очерк истории и проблем упорядочения медицинской терминологии / М. Н. Чернявский // *Энциклопедический словарь медицинской терминологии*: в 3-х томах. Около 60 000 терминов / Гл. ред. В. Петровский. — М. : Советская энциклопедия, 1984. — Т.3. — С. 410 - 425.
16. Duboi J. Dictionnaire étymologique et historique du Français / J. Duboi, H. Mitterand, A. Dauzat. — Paris : Larousse, 2007. — 893 p.
17. Ernout A. Dictionnaire étymologique de la langue latine: histoire des mots / A. Ernout, A. Meillet. — Paris: Édition C. Klincksieck, 1939. — XXI+1184 p.
18. A Greek-English Lexicon compiled by H.G. Liddell and R. Scott. Revised and augmented throughout by H.S. Jones with the assistance of R. McKenzie and with the cooperation of many scholars with a revised supplement. — Oxford. — Clarendon Press, 1996. — XLV+ XXXVI+ 21042 + 320 p.

УДК 811.111'37:61

Чайковська Н. М., Стегницька Л. В.

**Вищий державний навчальний заклад України
«Буковинський державний медичний університет»**

СПОСОБИ СЕМАНТИЗАЦІЇ ПРИ ВИВЧЕННІ ФАХОВОЇ ЛЕКСИКИ

У статті висвітлено основні способи семантизації лексичного матеріалу на заняттях з іноземної мови. Вибір перекладу, пояснення, використання ілюстративного, демонстративного і ситуативного методів передбачає ретельно продуману роботу викладача з використанням мовного матеріалу, а також урахування індивідуальних особливостей студентів. Сучасна методика навчання, в основі якої лежить комунікативний метод, закликає до активного вивчення іноземної мови. Під час практичних занять такими активними способами семантизації є евристична бесіда, яка передбачає активну участь усіх студентів у роботі над новим лексичним матеріалом, а також може поєднувати деякі способи семантизації, зокрема пояснення чи моделювання ситуацій.

Ключові слова: *способи семантизації, лексичні одиниці, демонстративний метод, ситуативний метод.*

The article highlights the main ways of semantization when teaching foreign language lexical material. The choice of translation, explanation, use of illustrative, demonstrative and situational methods involves a teacher's thorough work using a language material, as well as taking into account the individual characteristics of students. The modern methodological approaches aim at an active foreign language study, based on a communicative method. Heuristic conversation is one of the active methods of semantization to be used during the practical lessons. It involves the participation of all students in the classroom activity when learning the new lexical material. The use of combined methods of semantization, such as explanation or simulation of real situations, may enhance the mastering foreign language.

Key words: *methods of semantization, lexical units, demonstrative method, situational method.*

В статті отражені основні способи семантизації лексического матеріала на заняттях по іноземному мові. Вибір переклада, обьяснение, использование иллюстративного, демонстративного и ситуативного методов

предполагает тщательно продуманную работу преподавателя с использованием языкового материала, а также учета индивидуальных особенностей студентов. Современная методика обучения иностранному языку, в основе которой лежит коммуникативный метод, призывает к активному изучению иностранного языка. Во время практических занятий такими активными способами семантизации является эвристическая беседа, которая предполагает активное участие всех студентов в работе над новым лексическим материалом, а также может сочетать некоторые способы семантизации, например, объяснения или моделирования ситуаций.

Ключевые слова: *способы семантизации, лексические единицы, демонстративный метод, ситуативный метод.*

Презентація нового лексичного матеріалу передбачає попередньо сплановані етапи заняття, на яких студенти ознайомлюються з лексичними одиницями, передбаченими змістом навчання і програмою. Незважаючи на низку способів семантизації, вибір потрібного способу залежить від багатьох факторів – психологічних, педагогічних і лінгвістичних [4, с.136-137].

Важливо, що кількість нових слів не має перевищувати тієї кількості, яку студенти можуть запам'ятати, і процес презентації лексики не повинен займати більше відведеного на це часу. Залежно від вищезазначених факторів середня кількість нових слів чи словосполучень становить щонайменше 12 [1, с.13]. Проте спробу прориву в навчанні лексики іноземної мови було зроблено представниками так званого прискореного методу і сугестопедії (метод, розроблений Г. Лазановим у Болгарії). Прихильники цих методів використовували релаксацію і навіювання, щоб сприймати та запам'ятовувати надзвичайно велику кількість матеріалу, що часто сягало до кількох сотень слів за заняття. Можливо, запропоновані твердження переоцінені або ж методи навчання недооцінюють здатність студентів запам'ятовувати значний обсяг лексичного матеріалу. Ураховуючи деякі основні принципи людської пам'яті, можна досягти кращого результату в навчанні лексики [2, с.76-77].

Підготовка викладача до пояснення нової лексики передбачає:

- аналіз нових лексичних одиниць із метою визначення їхньої складності (форма, значення, вживання);
- вибір способу семантизації лексичних одиниць;
- підбір пояснення до кожного слова, особливо якщо в підручнику вони відсутні;
- визначення цілеспрямованості й кількість вправ, а також послідовності їх виконання в аудиторії та вдома [3, с.299].

Процес семантизації лексичних одиниць може здійснюватися такими способами: 1) за допомогою перекладу; 2) показ реальних речей; 3) картинки; 4) за допомогою демонстрації дій чи жестів; 5) використання дефініцій та 6) ситуацій [4, с.136].

Традиційно, переклад – це найпоширеніший метод передачі значення слова. Широке застосування пояснюється його лаконічністю і точністю. Проте постійне застосування перекладу перешкоджає розвитку в студентів самостійного іншомовного незалежного лексикону, які завжди будуть шукати відповідник у рідній мові. Крім того, якщо про значення слова вони дізнаються легко, то є ймовірність, що і слово їм менше запам'ятається. Чим більше студенти працюють розумово над отриманням значення, тим кращим буде результат.

Альтернативою перекладу є безпосередній показ конкретних предметів, ілюстрацій або використання міміки та жестів для передачі значення слів. Метод демонстрації ключовий для прямого методу навчання, розробленого Г. Палмером, який заперечував використання рідної мови в процесі навчання іноземної. Схожої думки дотримувалися представники методу фізичної реакції. Вони пропонували створити середовище, максимально схоже на життя, використовувати різні життєві ситуації та предмети, які можна було принести на заняття і маневрувати з ними [2, с.79-81]. Для кращого розуміння і запам'ятовування вчитель може використовувати ілюстрації чи жести. Також можна запропонувати навести приклади схожих ситуацій із власного досвіду. Проте варто зазначити, що це займе більше часу, і це слід урахувати, обираючи такий метод [2, с.82-83].

Звісно, не завжди можна використати демонстрацію, тому альтернативний спосіб презентації нової лексики – це пояснення. Це основний принцип усіх словників, який вербально можна використати таким чином: подання цілого визначення слова; наведення прикладів речень із лексичними одиницями; використання синонімів, антонімів; використання ситуації [2, с.81].

Недолік пояснення полягає в тому, що воно займає більше часу, ніж переклад чи демонстрація. Та незважаючи на це, студенти мають додаткову практику слухання і говоріння, що є, безумовно, перевагою. Студенти змушені активно працювати (слухати, думати, висловлювати власні думки) для того, щоб зрозуміти значення слова [3, с.299].

Для пояснення нових лексичних одиниць викладач може використовувати ситуативний метод. У цього методу є певні переваги. По-перше, в студентів розвивається пам'ять, оскільки їм потрібно запам'ятати кілька прикладів уживання слова. По-друге, студенти чують (бачать) слово вже в контексті, тобто як саме воно вживається, а не ізольовано. І нарешті, вони опановують не лише лексичне, а і його граматичне значення (яка це частина мови, якщо дієслово, то яке – правильне чи неправильне, якщо іменник, то злічуваний він чи незлічуваний і т.д.). Використання цього методу передбачає ретельну підготовку, оскільки потребує попереднього пошуку, тобто роботи зі словниками чи літературою, щоб підібрати потрібні приклади [4, с.135-136].

Використання синонімів та антонімів доцільне під час незапланованої роботи над лексикою, наприклад, під час читання тексту чи слухання. Вчитель може швидко пояснити значення незнайомого слова в тексті, при цьому не використовуючи переклад [3, с.299].

Крім усвідомлення значення слова, важливим елементом роботи вчителя над іншомовною лексикою є звернення уваги на вимову. Часто студенти плутають слова, які мають схоже звучання, а це запобігає їхньому правильному запам'ятовуванню, а отже, і перешкоджає грамотному спілкуванню. Тому слід звертати увагу на наголос і загальну форму слова. Для цього можна використовувати різноманітні фонетичні вправи [2, с.84].

Найпростіша вправа – повторення нових лексичних одиниць за викладачем чи аудіозаписом. Студенти мають максимально наблизити свою вимову до почутого, звертаючи особливу увагу на правильний наголос, який часто впливає на зміну значення слова. Також при вивченні лексики увага звертається на графічну форму слова. Часто серед тих, хто вивчає і навчає англійської мови, побутує думка чи стереотип, правопис зовсім не відповідає вимові й кожне слово треба вчити окремо. Проте це не так. Звісно, є окремі випадки написання, які слід зазубрити,

але більшість слів підпорядковуються конкретним правилам читання і написання. Необхідно час від часу наголошувати на цьому, а далі студенти самі зможуть помічати ці закономірності, а як наслідок – легше запам'ятовувати слова і робити менше помилок [2, с.87-88].

Попри те, що презентація нових лексичних одиниць – процес для студентів у більшості випадків пасивний, сучасна методика вивчення іноземної мови закликає до активного навчання. Учитель може використовувати цілий ряд прийомів, які допоможуть зробити студентів активними учасниками в процесі ознайомлення з новою лексикою. Серед них – евристична бесіда.

Переваги такої евристичної бесіди полягають у тому, що студенти беруть активну участь у занятті; створюються максимально сприятливі умови для спілкування; концентрується увага студентів; є можливість перевірити розуміння студентів; залучаються всі, навіть дуже пасивні студенти.

Ще одним методом залучення до активної діяльності є взаємонавчання, при якому студенти ознайомлюють один одного з новими лексичними одиницями. Прикладом може бути прийом інформаційних пробілів. Студенти працюють у парах чи групах і отримують лише частину інформації (нових слів), і для того, щоб заповнити інформаційні пробіли, вони мають обмінятися отриманою інформацією. У випадку навчання лексики студенти повинні пояснити значення слів, які вони отримали [2, с.89-91].

Отже, при вивченні фахової лексики доцільно використовувати такі способи семантизації: переклад, показ ілюстрацій, реальних об'єктів, використання дій і жестів, пояснення, а також демонстративний і ситуативний методи. На нашу думку, ефективним є поєднання вербальних та невербальних засобів презентації нової лексики, що сприятиме розвитку мовної компетенції студентів.

ЛІТЕРАТУРА

1. McCarten J. Teaching Vocabulary: Lessons from the Corpus, Lessons for the Classroom / J. McCarten. –New York: Cambridge University Press, 2007.–30 p.
2. Thornbury S. How to teach vocabulary / Scott Thornbury. – 2002. – Edinborgh: Pearson Education Limited. – 185 p.
3. Гальсакова Н. Д. Теория обучения иностранным языкам. Лигводидактика и методика учеб. пособие для студ. лингв. ун-тов и фак. ин. яз. высш. пед. учеб. заведений / Н. Д. Гальсакова, Н. И. Гез – 3-е изд., стер. – М. : Издательский центр «Академия», 2006. – 336 с.
4. Єсипенко Н. Г. Курс методики викладання іноземної мови: навчальний посібник / укл. Н. Г. Єсипенко. – Чернівці : Родовід, 2014. – 192 с.

УДК 373.3-055.2(09)(477.53)''18/1916''

Чуприна К. С.

ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія», м. Полтава ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ПОЧАТКОВОЇ ЖІНОЧОЇ ОСВІТИ ПОЛТАВСЬКОЇ ГУБЕРНІЇ (XIX – ПОЧАТКУ XX СТ.)

У статті проаналізовано особливості розвитку початкової жіночої освіти Полтавської губернії (XIX – початку XX ст.). Розглянуто історичні аспекти розвитку й акцентовано увагу на умовах, у яких діяли початкові жіночі заклади освіти; характеристики освітньої політики; мережі жіночих початкових освітніх установ, розподілених за повітами (15 повітів Полтавської губернії); визначенні мети, завдань, змісту навчально-виховної діяльності жіночих початкових навчальних закладів різних відомств (державних, приватних, духовних).